

Handelsprocedurer

-omfattning, effekter och vinster av förenkling

Av: Tora Hammar och Sanna Rydqvist

Kandidatuppsats 2007

Handledare: Yves Bourdet

Nationalekonomiska Institutionen

Abstract

The aim of this thesis is to analyse the most common economic effects of countries pursuing trade facilitation. Trade flows are constrained by non-tariff barriers and through trade facilitation these barriers can be decreased. We will study the effects of trade facilitation from a theoretical perspective and evaluate a number of empirical studies. Several different trade barriers will be identified as well as those regions and countries that will gain the most from trade facilitation. We draw the conclusion that large gains would prevail for all countries and that the consumers, businesses and the state all benefit from trade facilitation. Moreover, the developing countries need to facilitate their trade procedures to a larger extent than industrialized countries, since their existing barriers are larger. As a result developing countries in general stand to gain more from trade facilitation.

Nyckelord: handelsbarriärer, handelsteori, handelsprocedurer, utvecklingsländer

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1 Syfte och avgränsning	5
1.2 Definition.....	5
1.3 Metod.....	6
1.4 Disposition.....	6
1.5 Bakgrund	7
2. Handelsprocedurer – teoretiska aspekter	9
2.1 Vad är handelprocedurer och vem gynnas av förenklingar	9
2.2 Välfärdsvinster av frihandel och handelsprocedurförenklingar	10
2.3 Restriktiv handelspolitik och handelsprocedurförenklingar	15
3. Empiriska Studier – att mäta effekter	16
3.1 Tidigare studier.....	16
3.1.1 CGE-modeller	18
3.1.2 Gravity-modeller.....	18
4. Analys av handelsbarriärer.....	21
4.1 Flaskhalsar	21
4.1.1 Effektivitet i hamnar och på flygplatser	21
4.1.2 Effektivitet i gränsväsendet.....	22
4.1.3 Transparens i regelverk.....	23
4.1.4 IT-användning.....	24
4.2 Konsekvenser	26
4.2.1 Väntetider regioner	26
4.2.2 Väntetider länder.....	27
5. Steget mot handelsprocedurförenklingar	29
5.1 Omständigheter som gör handelsförenklingar särskilt viktiga	29
5.2 Nuvarande arbete i internationella organisationer	30
5.3 Varför samarbeta	31
6. Slutsats	33
Referenser	34

Figurförteckning

Figur 2.1 Partiell jämviktsanalys av handel

Figur 2.2 Partiell jämvikts analys av handelsprocedurförenklingar, direkta kostnader

Figur 2.3 Effekter av att förenkla handelprocedurer, indirekta kostnader

Figur 3.1 Tidigare studier av effekten av att förenkla handelsprocedurer

Figur 4.1 Effektivitet i hamnar och flygplatser

Figur 4.2 Effektivitet i gränsväsendet

Figur 4.3 Transparens i regelverk

Figur 4.4 IT-användning

Figur 4.5 Rangordning av regioners effektivitet utifrån indikatorerna

Figur 4.6 Väntetider för export och import i olika regioner

Figur 4.7 Väntetider för export och import i olika länder

Förkortningar

ACP = Africa Caribbean Pacific

APEC = Asia Pacific Economic Cooperation

ASEAN = Association of Southeast Asian Nations

CGE = Computational General Equilibrium

EPA = Economic Partnership Agreements

FDI = Foreign Direct Investment

GATT = General Agreement on Tariffs and Trade

ICC = International Chamber of Commerce

Mercosur = Free trade agreement between Brazil, Argentina, Uruguay, Venezuela and
Paraguay

OECD = Organization for Economic Cooperation and Development

WCO = World Custom Organisation

WTO = World Trade Organisation

1. Introduktion

Det förekommer tidskrävande och föråldrade metoder vid gränskontroller i många av världens länder. Ofta behövs samma dokumentation oavsett om det är ett litet paket, en lastbil eller ett fartyg som ska passera över gränser. Transporter kan försenas på grund av att stämplarna inte är tydliga eller för att de sitter på fel ställe. Internationell varuhandel omfattar många aktörer och processer och ineffektiviteter kan leda till att kostnaden för att handla ökar signifikant.

1.1 Syfte och avgränsning

Vårt huvudsakliga syfte med uppsatsen är att studera ekonomiska effekter som uppkommer när länder reducerar icke-tariffära handelsbarriärer. Vi analyserar effekterna utifrån ekonomisk teori och empiri. Vi avser även att diskutera vad som utgör icke-tariffära handelsbarriärer samt vilka regioner och länder som har mycket att tjäna på förenklingar av handelsprocedurer.¹ Slutligen kommer vi att föra en diskussion kring hur länder kan genomföra en förenkling av handelsprocedurer.

Vi begränsar oss till att studera effekter av handelsprocedurförenklingar på en översiktlig nivå och syftar inte till att gå djupare in på specifika länder, annat än ett par landsexempel.

1.2 Definition

Det finns en rad olika definitioner av handelsförenklande åtgärder. WTO:s definition är: *"...simplification and harmonisation of international procedures affecting trade flows. It focuses particular on the activities, practises and formalities involved in collecting, presenting, communicating, and processing data required for the movement of goods and services across international borders."*² En bredare definition från Världsbanken inkluderar även: *"...the environment in which trade transaction take place, transparency and professionalism of customs and regulatory environments, as well as*

¹ Handelsprocedurer är en översättning av 'trade facilitation' som används av Kommerskollegium och vi kommer att använda denna översättning

² Hoekman och Kostecki (2001)

harmonisation of standards and conformance to international or regional regulations”.

Det vill säga, fokus har flyttats från att endast innefatta reformer vid gränser till att även inkludera institutionell struktur inom landet. Inom ramen för denna uppsats har vi valt att använda oss av den senare och bredare definitionen.³

1.3 Metod

Vi kommer att genomföra en teoretisk analys. Studierna vi granskar är utvalda genom sökningar i databaser, främst Econlit genom att välja de mest relevanta artiklarna. Vi har även valt att fokusera på artiklar som har haft ett stort genomslag och därför ofta citeras i andra studier. Det har även varit vår avsikt att studera modelleringar från ett brett urval av erkända källor såsom internationella organisationer, forskningsinstitut, regionala sammanslutningar och statliga myndigheter. Vidare har vi granskat data från Världsbanken över olika handelsbarriärer.

1.4 Disposition

Uppsatsen är disponerad såsom följer. I kapitel två tillämpar vi ekonomisk teori för att bilda en uppfattning om vilka teoretiska vinster som uppstår vid handelsprocedurförenklingar. Därefter diskuterar vi i kapitel tre de ekonomiska effekter som estimerats i olika studier och i kapitel fyra analyserar vi olika handelsbarriärer. Vidare, i kapitel fem belyser vi vissa omständigheter som gör att länder förväntas ha mycket att vinna på en förenkling av handelsprocedurer. Vi resonerar även kring huruvida förenklingar kan utföras på nationell eller internationell nivå. Kapitel sex sammanfattar.

³ Wilson et al (2004)

1.5 Bakgrund

Ett flertal faktorer har bidragit till att föra fram frågan om förenkling av handelsprocedurer. En av förklaringarna är att WTO-förhandlingar och andra internationella avtal har resulterat i bestående tullsänkningar och reducering av indirekta skatter på utländska varor. Länder har på så vis reducerat de faktorer som har snedvridande effekt på handeln. Som en följd har kostnaden för icke-tariffära barriärer stigit och blivit allt mer synlig.⁴ Flera studier drar slutsatsen att förenklingar av handelsprocedurer skulle generera högre välfärdsvinster än en reducering av tariffer.

Handelsprocedurer har även fått ökad betydelse i och med att det har skett ett skifte i produktions- och handelsmönster. Företag producerar numera ofta komponenter i olika delar av världen, så kallad produktfragmentering. Således tillhör importörer och exportörer ofta samma företag. Att reducera kostnaden för produktfragmentering med hjälp av handelsförenklande åtgärder är av stort intresse för sådana företag. Reduceringar av handelsbarriärer skulle leda till ökad varuhandeln.⁵ Även den teknologiska utvecklingen i världen har lett till ett ökat fokus på förenkling av handelsprocedurer. I dagens samhälle krävs effektiva metoder för att åstadkomma vinster, vilket har medfört att företag måste leverera varor i tid för att överhuvudtaget bli aktuella som handelspartner. För många länder är detta en stor utmaning. En modernisering, harmonisering och förenkling av procedurer fordras för att effektivt kunna delta i internationell handel.⁶

En annan faktor som har fört fram betydelsen av frågan är den ökade ekonomiska integrationen som har lett till en omfattande ökning av frihandelsavtalen i världen. Avtalen innefattar ofta komplexa gränskontrollskrav och ursprungsregler vilket har resulterat i en högre belastning på tullväsendet. Därför har koordinering och minimering av krångliga procedurer blivit viktigare. Dessutom har handeln mellan utvecklingsländer ökat och det har medfört att det är av större betydelse att förenkla handeln mellan denna typ av länder för att minimera ogynnsamma effekter som de kan åsamka varandra.⁷

⁴ Kommerskollegium (2002)

⁵ Staples (1998)

⁶ Kommerskollegium (2003)

⁷ Kommerskollegium (2003)

En diskussion kring ett samarbete om handelsprocedurförenklingar pågår och lobbying från företag sker i stor omfattning för att få WTO att stifta regler.⁸ WTO har påbörjat förhandlingar om handelsprocedurer, ämnet togs upp som en av ”Singaporefrågorna”⁹ under ministermötet 1996. Handelsprocedurer täcks redan av flera avtal från GATT tiden, men reglerna som fanns ansågs vara otillräckliga. Det fattades beslut att klargöra och förbättra ett urval av reglerna, det vill säga artikel V (varor i transits), VIII (avgifter och formaliteter), och X (administration och publicering av regelverk). Målsättningen är även att öka samarbetet mellan länders tullmyndigheter.¹⁰ Ämnet har varit kontroversiellt och konflikter har uppstått vilket lett till att medlemsländerna inte har kunnat enas. Arbetet i WTOs nuvarande förhandlingsrunda, Doharundan, har periodvis legat nere men återupptogs nyligen genom informella diskussioner.¹¹ Frågan behandlas även regionalt, exempelvis förhandlar EU i sina EPA-avtal med utvecklingsländer om handelsprocedurer.

Det är tydligt att utvecklingen i världshandeln har resulterat i nya förutsättningar för länder och företag att organisera sin produktion över gränser. En mängd studier som vi senare analyserar indikerar att betydande effektivitetsvinster finns att hämta från att reducera handelsbarriärer.

⁸ Hoekman och Kostecki (2001)

⁹ Förenkling av handelsprocedurer, investeringar, transparens i offentlig upphandling och konkurrens

¹⁰ http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/eol/e/wto02/

¹¹ Kommerskollegium (2006)

2. Handelsprocedurer – teoretiska aspekter

I följande kapitel kommer vi att klargöra vilka teoretiska vinster som uppstår genom handelsprocedurförenklingar och diskutera vilka aktörer som kan gynnas. Bristfälliga gränskontroller och otydliga regler kan medföra betydande förseningar av gränsöverskridande varuleveranser och orsaka stora kostnader.

2.1 Vad är handelsprocedurer och vem gynnas av förenklingar

I samband med handel mellan länder slösas resurser på att uppfylla onödiga regler och administrativa krav som i princip inte gynnar någon. Handelsprocedurförenklingar syftar till att reducera sådana ineffektiviteter. Det kan innebära att harmonisera olika lagar och att göra information, krav och processer i samband med handel över gränserna tydliga och lättillgängliga. Det inkluderar även förenkling av administrativa processer och dokument. Dessutom krävs det även att information standardiseras och att teknologi för ett effektivt informationsutbyte används.¹²

Att reducera handelsbarriärer eller ineffektiviteter med hjälp av handelsprocedurförenklingar är ett ”win-win game” eftersom såväl offentliga sektor som företag och konsumenter gynnas av förenklingar.¹³ Företagen har mycket att tjäna på en reduktion av handelskostnader och därför finns det inom näringslivet ett stort intresse för en förenkling av handelsprocedurer. De flesta företag arbetar redan internt för att minimera kostnaderna för logistik och administration. Det lobbas även mycket för snabbare hantering av varor vid gränskontroller.¹⁴ Det bör emellertid betonas att ekonomiska vinster finns att hämta även för konsumenter och den offentliga sektorn. Handelsförenklingar medför att konkurrensen på marknaden ökar vilket leder till att priset sänks och det gynnar konsumenterna. Den offentliga sektorn erhåller i sin tur ökade tullintäkter i och med att handelsflöden ökar och förutsägbarheten stiger.

Precis som vid alla omstruktureringar finns det dock vissa aktörer som påverkas negativt av förenklingarna. Genom ökad transparens i regelsystem kan mutor reduceras

¹² http://www.kommers.se/templates/Standard2___995.aspx

¹³ Kommerskollegium (2002)

¹⁴ Staples (1998)

på tulltjänstemäns bekostnad.¹⁵ Handelsförenklingar kan orsaka omflyttning och utbildning av personal och leda till att en del individer kan komma att förlora sina arbeten.¹⁶

Slutligen bör det förtydligas att handelsprocedurförenklingar ej innebär inskränkning i statens möjlighet att skydda och bevara vissa sektorer. Det handlar om effektivitet.¹⁷

2.2 Välfärdsvinster av frihandel och handelsprocedurförenklingar

För att få en bättre förståelse för den ekonomiska effekten som uppkommer genom handelsprocedurförenklingar inleds följande avsnitt med en redogörelse för ekonomiska vinster av handel. Enligt traditionell handelsteori uppstår möjligheten till att specialisera sig när länder handlar med varandra. Det enskilda landet är inte längre begränsat till att konsumera de varor som produceras inom gränserna. Det kan istället fokusera på varor för vilka de har en jämförelsevis mer effektiv produktion. Genom att sälja en del av varorna på världsmarknaden och använda intäkterna till att köpa utländskt producerade varor kan en högre konsumtion jämfört med autarki uppnås.¹⁸

Välfärdsvinsterna av handel illustreras i diagrammet nedan. Diagrammet beskriver en partiell jämvikt för en viss vara. Antag ett land inte handlar med omvärlden. Då kommer kvantiteten Q_A att konsumeras och priset kommer att uppgå till P_A . Utbudet på lång sikt är lika med efterfrågan och landet befinner sig i jämvikt. Genom att öppna upp för handel ökas konkurrensen på marknaden och om världsmarknadspriset P_W är lägre än det inhemska priset i autarki P_A kommer prisnivån i landet att falla. Prissänkningen ökar konsumenternas efterfrågan till Q_2 och samtidigt reduceras den inhemska produktionen till Q_1 . De inhemska företagen vill inte producera en lika stor kvantitet till det lägre priset. En ny jämvikt uppstår med priset P_W , inhemskt utbud Q_1 och import $Q_2 - Q_1$. Utländska producenter förser konsumenterna med en större kvantitet av varan. Detta tyder på att andra länder har en komparativ fördel i produktion av varan. Landet i fråga specialiserar sig därför på andra varor för vilka de har en relativt mer effektiv produktion. Välfärdseffekterna av handeln består i en ökning av konsumentöverskottet

¹⁵ Evenett och Hoekman (2006)

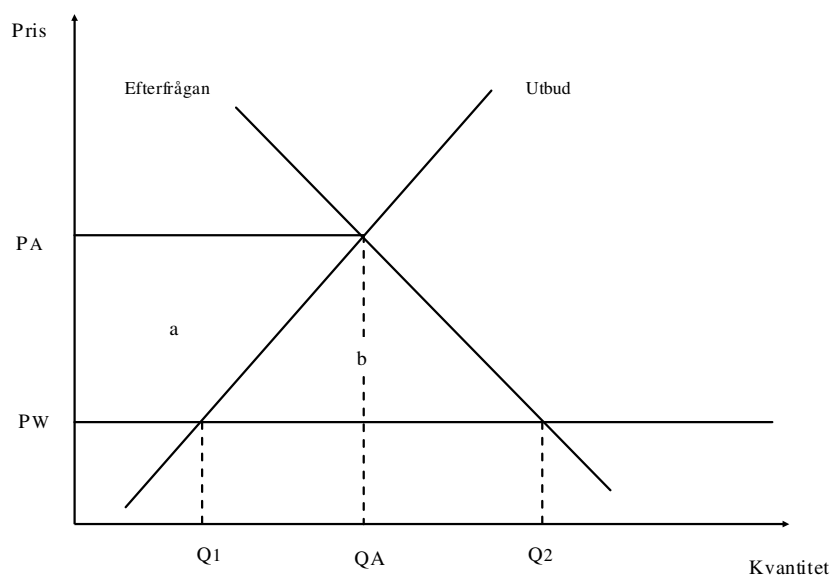
¹⁶ Kommerskollegium (2003)

¹⁷ Kommerskollegium (2003)

¹⁸ Markusen et al (1995)

med arean a som är en transferering av resurser från producenter till konsumenter och arean b det vill säga $P_A - Q_2 - Q_1$ som är en nettovinst för konsumenter till följd av att de kan köpa varor till ett lägre pris.¹⁹

Figur 2.1 Partiell jämviktsanalys av handel

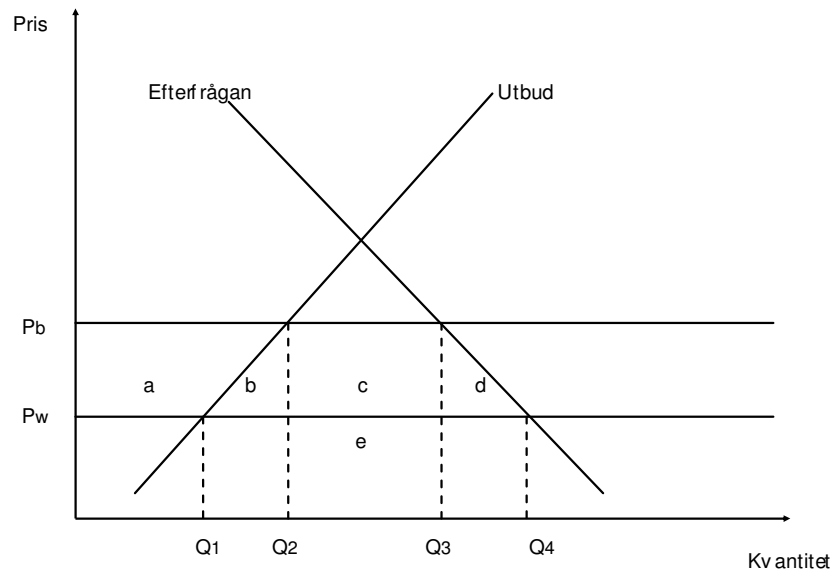
Källa: Nicholson (2005)

Om det förekommer handelsbarriärer blir följden att priset sätts över världsmarknadspriset P_W och att en lägre kvantitet efterfrågas. Handelsbarriärer har en negativ inverkan på välfärdseffekterna, eftersom de reducerar de positiva effekterna av handel. De teoretiska effekterna av att reducera icke-tariffära barriärer illustreras i diagrammet nedan. Antag att ett land till en början handlar med omvärlden men att handelshinder begränsar handelsflödena. I jämvikt är priset P_b och kvantiteten Q_2 produceras och Q_3 konsumeras. Således importeras $Q_3 - Q_2$. Priset är högre än världsmarknadspriset P_W . Om landet genom ett multilateralt avtal eliminerar överflödiga krav vid gränskontrollen, kommer konkurrensen att öka och priset att reduceras eftersom kostnaden för att handla blir lägre. Priset sjunker till P_W och då ökar efterfrågan till Q_4 . Vid det lägre priset utbjuder inhemska producenter en lägre kvantitet.

¹⁹ Nicholson (2005)

Som följd förser producenter från andra länder konsumenterna med ytterligare varor och total importerar $Q_4 - Q_1$ i den nya jämvikten. Välfärdseffekten av handelsförenklingen blir en reduktion av producentöverskottet med arean a samtidigt som konsumentöverskottet ökar med arean $a+b+c+d$ eftersom konsumenterna gynnas av prissänkningar. Nettovinsten uppgår således till $b+c+d$.²⁰

Figur 2.2 Partiell jämvikts analys av handelsprocedurförenklingar, direkta kostnader

Källa: Hoekman och Kostecki (2001)

Välfärdsvinster som uppkommer genom att reducera icke-tariffära barriärer är enligt ekonomisk teori större än de effekter som uppstår vid sänkning av tullar eftersom inga tullintäkter går förlorade. Reduceringen i tullintäkter skulle motsvara area c i detta exempel och skulle leda till en nettovinsten uppgår till area $b+d$ istället för som vid reduktion av handelsbarriärer area $b+c+d$. Det är tydligt att välfärdsvinsterna blir mindre jämfört med reduktion av handelsprocedurer.²¹ Detta kan förklara varför flera empiriska studier gör gällande att välfärdsvinsterna genom förenkling av handelsprocedurer är större än vinster från en reduktion av tullar.

²⁰ Hoekman och Kostecki (2001)

Det bör dock understrykas att starka antaganden ligger bakom den här modellen och att det är en mycket förenklad bild av verkligheten. Ett av antaganden är att perfekt konkurrens råder. Om aktörerna istället har viss påverkan på priset måste en annan modell användas.

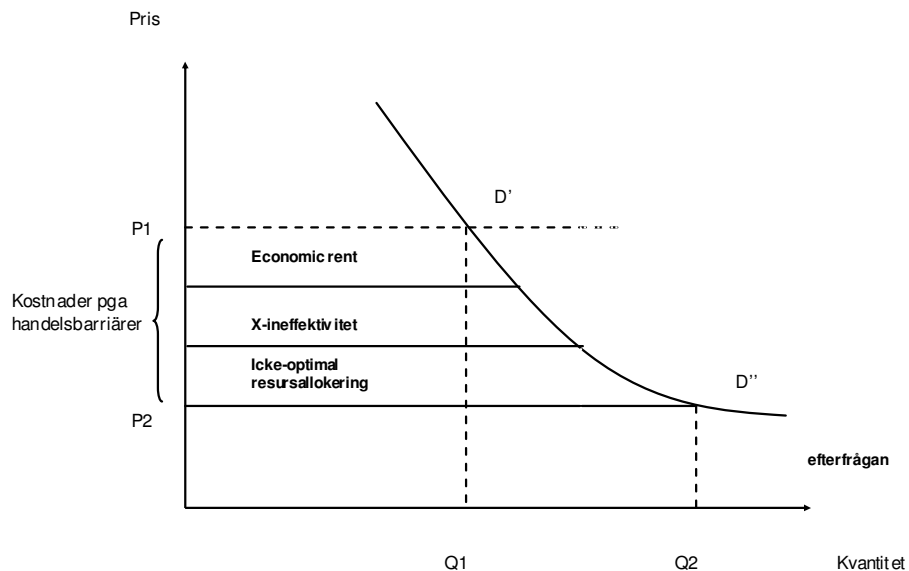
På längre sikt uppkommer mer dynamiska effekter av att reducera kostnadshöjande handelsprocedurer. När handelsbarriärer reduceras, som beskrivits ovan, kommer priserna att sjunka. Till en början sänks priserna lika mycket som de direkta kostnaderna av barriärerna. Därefter anpassar sig de inhemska producenterna till den mer konkurrensutsatta situationen genom en mer effektiv produktion för att bevara sina marknadsandelar. Det innebär att de indirekta kostnaderna reduceras och att effektiviteten höjs. Effektivitetsförbättringar medför borttagande av hinder som orsakat economic rents, x-ineffektivitet och icke-optimal resursallokering. Per definition är economic rents ett mått på marknadsmakt och definieras som skillnaden mellan den faktiska ersättningen till en produktionsfaktor och den minsta ersättningen för att behålla produktionsfaktorn. Exempelvis, om en tjänsteman arbetar för 500 kr per dag, men han skulle nöja sig med 300kr per dag, är hans economic rent (500-300) 200kr. Under perfekt konkurrens finns inga economic rents eftersom företag går in på marknaden och konkurrerar med varandra och all economic rent elimineras. Indirekta kostnader i form av x-ineffektivitet är brister i hur företaget styrs och kan bestå av överbemanning och ett alltför stort innehav av inventarier. Om handelsprocedurförenklingar ökar förutsägbarheten och minskar väntetiderna blir företag mer säkra på att de kan exportera och importera varor punktligt och kan därför minska sina varulager. Den sista ineffektiviteten är icke-optimal resursallokering vilket är en följd av att företag inte kan utnyttja stordriftsfördelar och att mindre effektiva produktionsenheter används. Genom handelsprocedurförenklingar ökas konkurrensen och företag kan specialisera sig i allt högre grad. De kan producera längre serier och sprida de fasta kostnaderna över större volymer och uppnå stordriftsfördelar. Omstruktureringar leder även till att resurser frigörs och används mer produktivt samt till att graden av investeringar i ekonomin ökar.²²

²¹ Hoekman och Kostecki (2001)

²² Emerson (1988)

Figuren illustrerar effekterna som beskrivits ovan. Före liberaliseringen, är prisnivån P_1 och kvantiteten Q_1 . Den ökade konkurrensen från utländska företag som säljer till lägre priser skulle initialt leda till en minskning av economic rents, eliminering av x-ineffektivitet och icke-optimal resursallokering. Det efterföljs av ännu lägre priser P_2 samt högre efterfrågan Q_2 . Konsumenterna gynnas av de lägre priserna, dels för att de kan köpa varor till ett lägre pris men även genom att deras konsumtion ökar. Denna vinst motsvarar arean P_1 - P_2 - D' - D'' i diagrammet. I modellen antas att alla resurser som frigörs omfördelas produktivt i ekonomin. I verkligheten kan det vara en tidsfördröjning innan detta sker.²³

Figur 2.3 Effekter av att förenkla handelprocedurer, indirekta kostnader

Källa: Emerson (1988)

Det bör påpekas att detta diagram visar effekter av handelprocedurförenklingar på lång sikt. Modellen är ursprungligen en illustration av vad som förväntas ske på EUs inre marknad vid ytterligare integration. Man bör ha i åtanke att den inte är lika tillämplig på

²³ Emerson (1988)

utvecklingsländer i och med att deras marknader många gånger inte fungerar och deras institutioner kan vara bristfälliga.

En annan effekt som förenklingar av handelsprocedurer har är att främja graden av investeringar i ekonomier. Förenklingar av handelsprocedurer skapar incitament för företag att uppgradera sina produkter och det resulterar i mer nyinvesteringar. Handelsprocedurförenklingar tenderar även att attrahera utländska direktinvesteringar (FDI). Dessa investeringsflöden spelar en viktig roll för många länder och i synnerhet för utvecklingsländer.²⁴ I och med att länder konkurrerar om FDI kan de länder som inte förenklar sina handelsprocedurer gå miste om arbetstillfällen och intäkter.²⁵ FDI skapar gynnsamma förhållanden för ekonomisk tillväxt i värdlandet genom en ökning av kapitalstocken samt genom att ny teknologi och kunskap förs in i landet. Det leder till högre produktivitet och högre ekonomisk tillväxt. Samtidigt kan dock förenkling av handelsprocedurer ha en negativ effekt på FDI. Det är dyrt att exportera till ett land med höga handelsbarriärer. Företag väljer vanligtvis att direktinvestera i länder som har höga handelsbarriärer för att kunna kringgå dessa. En reduktion av handelsbarriärer genom handelsförenklingar kan således medföra att företag väljer att inte direktinvestera i ett land.

2.3 Restriktiv handelspolitik och handelsprocedurförenklingar

Handelsprocedurförenklingar kan även ha effekter på länder som för en restriktiv handelspolitik eftersom det är ett steg mot frihandel och därmed ett bättre utnyttjande av länders komparativa fördelar. Det finns länder som har förenklats sina handelsprocedurer trots att landet fört en restriktiv handelspolitik. Exempelvis har Costa Rica lyckats att kraftigt höja sin export och samtidigt avancera från export av jordbruksprodukter till att istället exportera industrivaror och tjänster trots att de fört en restriktiv handelspolitik.²⁶ Förenklingar kan även pådriva ytterligare handelsliberalisering. Om landet gynnas av den ökade handeln som förenklingar medför, kan intresset för att genomföra liberaliseringar förstärkas.

²⁴ Kommerskollegium (2003)

²⁵ Evenett och Hoekman (2006)

²⁶ UN (2003)

3. Empiriska Studier – att mäta effekter

Det är tydligt att det enligt ekonomisk teori finns vinster att hämta från liberaliseringar av handelsprocedurer. Vi granskar i detta kapitel ett urval av de studier som estimerar handelsprocedurers ekonomiska effekt för att därefter kunna dra slutsatser utifrån empirin.

3.1 Tidigare studier

De studier vi undersöker är utformade på varierande sätt. Definitionen av handelsprocedurförenklingar varierar, likaså geografiska områden och metoder. Därmed uppstår svårigheter då vi jämför studiernas resultat för de totala vinsterna. Även data för effekten av handelsprocedurförenklingar är begränsad, vilket skapar ytterligare problem med att utföra analyser. I de studier som vi har granskat används metoder i form av enkätundersökningar, ”gravity-modeller” och allmänna jämviktsmodeller (CGE). Gravity-modeller är en ekonometrisk modell som identifierar olika faktorer som påverkar handelsflöden och hur stor inverkan de har. CGE modeller tar även hänsyn till återverkningar av handel och förenklingar av handelsprocedurer på hela ekonomin. I följande tabell finns en sammanställning av studierna och deras modelleringar av den ekonomiska effekten av handelsprocedurförenklingar.

Figur 3.1 Tidigare studier av effekten av att förenkla handelsprocedurer

Studie	Land	Metod	Kostnad	Vinst	Handelsprocedurer vs tariffer
<i>Europas inre marknad</i> 1992 (1988) Cecchini	12 EU-länder	Enkätundersökning	Pappersexercis vid gränskontroller uppgår till 1,5% av varors leveranskostnad. Om även förseningar räknas in är siffran 2%	Vinster till följd av eliminering av handelshinder uppgår till 0,2-0,3% av BNP	N/A
<i>Benefits of Trade and Investment Liberalization and Facilitation</i> (2002) APEC	19 APEC-länder	CGE-modell och enkätundersökning	En förenkling på 50% leder till en kostnadsreduktion på mellan 2,9- 5,8% för industrialiserade länder och 2,9- 6,2% för NIC länder och 3,5-7,7% för utvecklingsländerna	En 5%-ig reduktion av handelskostnader leder till en ökning av BNP för APEC-länderna på 0,98%	Vinster av handelsprocedurer är större än effekterna av eliminering eller sänkning av tullar.
<i>Trade Liberalization and Developing Countries under the Doha Round</i> (2003) Francois et al	Global	CGE-modell	N/A	BNP ökningen till följd av multilateral liberalisering av handelsförenklingar kan uppgå till mellan 63,157 -150,870 miljarder dollar	Globala BNP ökningen är högre av handelsprocedurer jämfört med liberalisering av tariffer.
<i>Trade Facilitation and Economic Development – Measuring the Impact</i> (2003) Wilson et al	19 APEC-länder	Gravity-modell	N/A	En förenkling av handelsprocedurer för länder som har värden under medel för olika indikatorer så att de kommer upp till genomsnittet, skulle generera en genomsnittlig ökning av BNP på 4,25%	Det är mer effektivt att förbättra handelsprocedurer jämfört med tariffer.
<i>Assessing the Potential Benefit of Trade Facilitation: A Global Perspective</i> (2004) Wilson et al	75 länder	Gravity-modell	N/A	Den totala vinsten i form av handelsslöden pga förbättringar av handelsförenklingar estimeras uppgå till 377 miljarder dollar	Det är mer effektivt att förbättra handelsprocedurer jämfört med tariffer.
<i>Trading on time</i> (2006) Djankov et al	Global, 98 länder	Gravity-modell	N/A	Genom att reducera väntetiden för varor som är försenade med en dag kommer handeln att öka med mer än 1%	Förbättrade handelsprocedurer är att föredra framför tullsänkningar.
<i>Economic Implications of the Doha Round</i> (2007) Kommerskollegium	Global	CGE-modell	En genomsnittlig reduktion av kostnader av förseningar vid gränser estimeras till 0,7 % av produkternas värde. Om även reduktioner i gränsavgifter, dokumentationskostnader etc minskas blir effekten totalt 1,8%	Ökningen i BNP globalt beräknas till 0,2-0,7%	N/A

3.1.1 CGE-modeller

De studier som gjorts av Kommerskollegium och Francois et al kvantifierar de förväntade effekterna av Doharundan genom handelsliberaliseringar inom jordbruk, industrivaror, tjänster samt handelsprocedurer. Från simuleringarna drar författarna slutsatsen att alla regioner skulle gynnas i form av högre nationalinkomst om Doharundan fullbordas. Enligt Kommerskollegiums beräkningar förväntas utvecklingsländerna vinna mest på förhandlingsrundan. Dessutom, ju mer långtgående liberaliseringarna är desto mer skulle inkomsten öka för dessa länder. Industrieländer såsom Sverige som har genomfört långtgående förenklingar av handelsprocedurer kommer enligt studien också att gynnas när resterande länder genomför förenklingar. Vidare understödjer simuleringarna att länders egna liberaliseringar är av stor betydelse för ett lands ekonomiska vinster.²⁷ Studien av Francois et al betonar att handelsprocedurer är den viktigaste frågan vad gäller inkomsteffekter för utvecklingsländer i framförallt Sydasiens. En liberalisering utvecklingsländer emellan är också viktigt, men detta undermineras enligt studien när för många undantag beviljas för dessa länder.²⁸

En annan studie, från APEC, syftar till att kvantifiera effekten av handelsprocedurförenklingar inom APEC-länderna. Studien visar på att alla handelsförenklingar som genomförs har positiv effekt på länders nationalinkomster. Handelsförenklingar inom APEC-länderna för med sig större vinster för APEC jämfört med globala handelsförenklingar. Det betonas även att handelsförenklingar är att föredra framför traditionell handelsliberalisering, det vill säga tullsänkningar.²⁹

3.1.2 Gravity-modeller

Studien av Wilson et al jämför hur mycket handeln estimeras öka under olika scenarios för förenklingar av handelsprocedurer och genom att reducera tariffer. De olika modelleringarna fokuserar på fyra olika indikatorer: Effektivitet i hamnar och på flygplatser, effektivitet i gränsväsendet, transparens i regelverk och IT-användning.³⁰

²⁷ Kommerskollegium (2007)

²⁸ Francois et al (2003)

²⁹ APEC (2003)

³⁰ "Port efficiency", "Customs environment", "Own regulatory environment" och "Service sector"

Enligt studien kommer handeln inom APEC-länderna att gynnas mest om förbättringar sker i hamnar och på flygplatser. Denna indikator har dock enligt studien minst utrymme för förbättringar, det vill säga intervallet från det lägsta till det högsta värdet för denna indikator är mindre än för de resterande tre indikatorerna.³¹

Den andra studien som Wilson et al har utfört visar att både import och export kommer att öka när handelsförenklingar genomförs globalt. Studien använder sig av samma fyra indikatorer som studien ovan. Regioner och kategorier jämförs såväl som skillnaden av om det är det egna landet eller dess handelspartners som genomför handelsförenklingen. De flesta regioner har enligt studien mer att vinna på ökad export än import, framförallt genom en exportökning till OECD-marknaden. Vidare betonar studien att länders egna handelsförenklingar är viktiga för att länderna ska kunna uppnå handelsvinster.³²

Ytterligare en studie, av Djankov et al, utreder huruvida förseningar påverkar internationella handelsflöden. Författarna till studien använder sig av data från Världsbankens 'Doing Business Index'. Enligt kvantifieringen har förseningar en stor påverkan på framförallt utvecklingsländernas export och då främst export av tidskänsliga varor, exempelvis jordbruksprodukter. Vidare indikerar resultaten att andelen företag som exporterar minskar vid höga handelskostnader. Enligt författarna bör utvecklingsländer som vill expandera sin exportsektor inte fokusera på att få industriländer att sänka sina tariffer. Många av de minst utvecklade länderna har redan tillträde till industriländernas marknader genom undantagsavtal. Istället bör länderna fokusera på att reducera sina egna handelskostnader eftersom exporten gynnas mer på det viset.³³

Vid jämförelsen av de empiriska studierna framgår att det finns positiva effekter av en förenkling av handelsprocedurer. Samtliga studier påvisar att handelsförenklingar har en positiv välfärdseffekt och den estimeras uppgå en 0,2 - 4,25 procentig ökning av BNP. Studierna redovisar även en kostnadsreduktion till följd av borttagande av barriärer på 0,7 - 7,7 procent. Vi kan även dra slutsatsen från fem av studierna att förenklingar av handelsprocedurer är mer effektivt än tullreducering. Man bör dock ha i åtanke att även om modelleringarna visar på tydliga positiva effekter av handelsprocedurförenklingar,

³¹ Wilson et al (2004)

³² Wilson et al (2003)

³³ Djankov et al (2006)

krävs det att omfattande förenklingar genomförs för att de maximala effekterna ska uppnås. I nästa kapitel studeras data från studierna av Djankov et al och Wilson et al från 2004.

4. Analys av handelsbarriärer

Vi har nu konstaterat att stora vinster finns att hämta av handelsprocedurförenklingar ur ett teoretiskt perspektiv som finner stöd i empirin. Vi kommer i följande kapitel att undersöka hur handelsbarriärer kan mätas och vilka regioner och länder som har höga handelsbarriärer. Med hjälp av indikatorer som Världsbanken har utarbetat, ges en bild av vilka flaskhalsar som orsakar ineffektiviteter. Långa väntetider eller utebliven handel kan bli följden av sådana ineffektiviteter.

4.1 Flaskhalsar

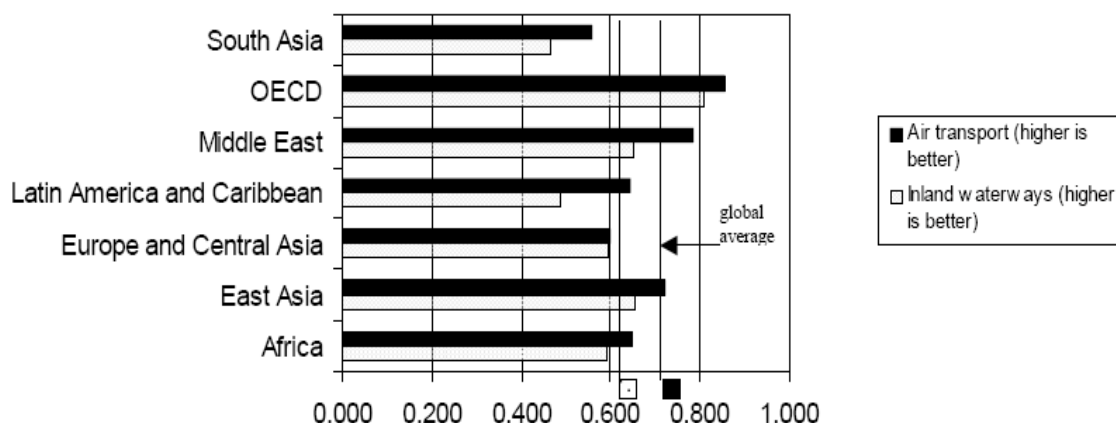
För att kvantifiera icke-tariffära handelsbarriärer använder sig Världsbanken av fyra indikatorer som mäter grad av effektivitet i hamnar och flygplatser, effektivitet i gränsväsendet, transparens i regelverk och IT-användning. De tre förstnämnda indikatorerna är kompatibla med GATT artiklarna V, VIII respektive X. Låga värden på indikatorerna är ett tecken på ineffektiviteter som kan antas utgöra handelsbarriärer. I rapporten som indikatorerna har hämtats skattar Wilson et al värden för de fyra olika indikatorerna och de återfinns i tabellerna som följer.³⁴

4.1.1 Effektivitet i hamnar och på flygplatser

Den första indikatorn, effektivitet i hamnar och på flygplatser, är ett mått på infrastrukturens kvalitet. En välutbyggd infrastruktur främjar handel eftersom den bidrar till effektivitet vid varutransporter. En stor del av varutransporterna sker via fartyg eller flyg och det är därför viktigt att effektivisera dessa sektorer. Nedan följer en tabell som visar skattningar av indikatorn.

³⁴ Wilson et al (2004)

Figur 4.1 Effektivitet i hamnar och flygplatser

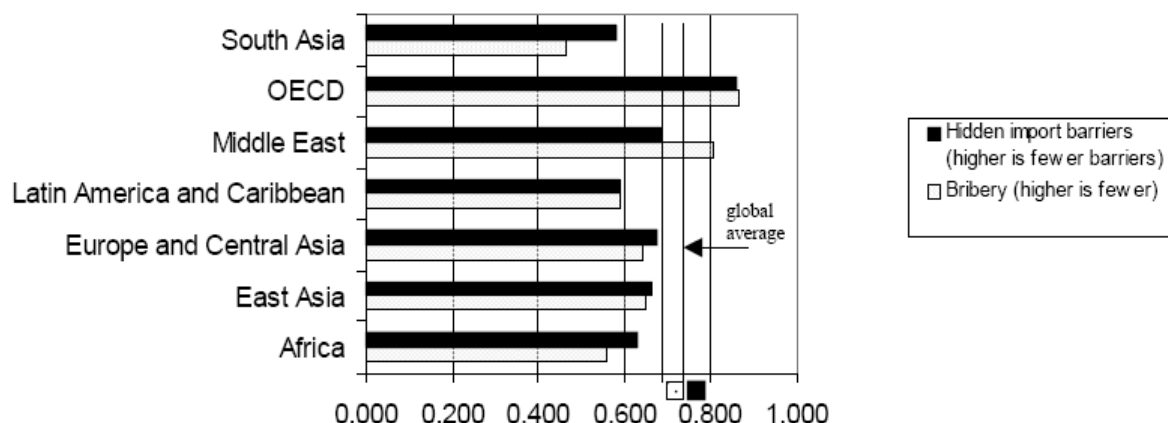
Källa: Wilson et al (2004)

Från tabellen kan vi utläsa att OECD-länderna har högst indexvärde för effektivitet i hamnar och på flygplatser. Det kan jämföras med Sydasiens som har lägsta värden. Vi kan dra slutsatsen att Sydasiens är i större behov av en mer välfungerande infrastruktur för att främja handel. Även Latinamerika/Karibien och Afrika Söder om Sahara behöver förbättra sin effektivitet i infrastrukturen. Vi kan konstatera att det är de fattiga regionerna som är i störst behov av handelsförenklningar. Detta är inte särskilt förvånande med tanke på att utvecklingsländerna generellt har en mindre utvecklad infrastruktur.

4.1.2 Effektivitet i gränsväsendet

Indikatorn för gränsväsendet är ett mått på kostnader för att passera gränskontroller. Tidskrävande och i många fall oförutsägbara krav vid gränskontroller blir en betydande kostnad för företag. Följande tabell illustrerar effektiviteten i samband med gränskontroller för olika regioner, de mätvärden som används för att beskriva effektiviteten är omfattningen av mutor (ett högre värde på indikatorn motsvarar en lägre omfattning av mutor) och dolda importbarriärer.

Figur 4.2 Effektivitet i gränsväsendet

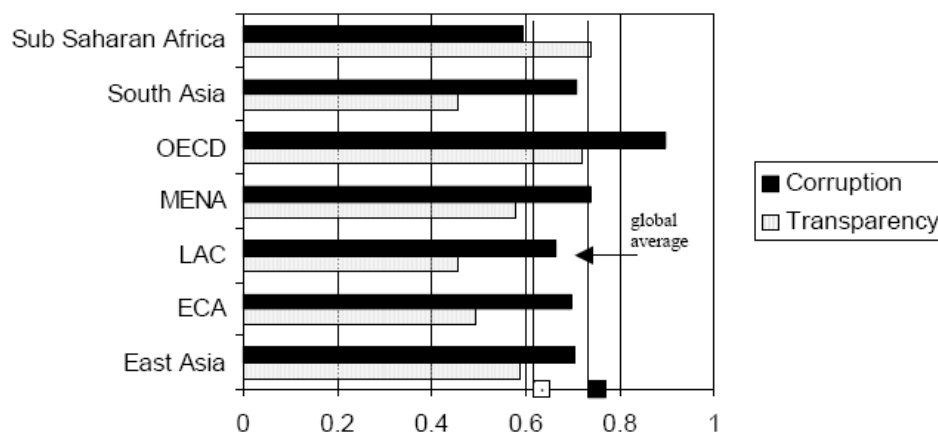
Källa: Wilson et al (2004)

Vi kan utläsa att Sydasiens är i störst behov av förenklingar av handelsprocedurer vid gränskontroller. OECD är den ledande regionen för denna indikator. Afrika Söder om Sahara och Latinamerika/Karibien har låga indexvärden. Denna tabell visar på att de fattigare regionerna är i störst behov av reform.

4.1.3 Transparens i regelverk

Den tredje indikatorn, transparens i regelverk, används för att belysa hur pass reglerad handeln är. Regleringar syftar till att minska säkerhets- och hälsorisker samt till att säkra varors kvalitet. De kan dock bli till handelshinder om de används felaktigt och är alltför detaljerade. Därigenom uppstår kostnader för att uppfylla irrelevanta krav. Indexet för regelverk är ett mått på graden av transparens samt landets kontroll över korrupcion. Ju högre transparens desto mer lättillgängliga och förutsägbara regler.

Figur 4.3 Transparens i regelverk

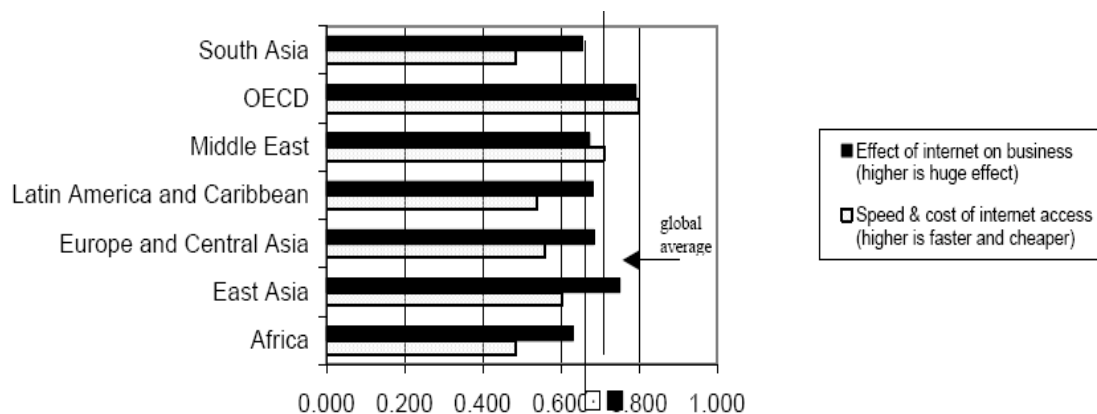
Källa: Wilson et al (2004)

Av tabellen ovan framgår det att OECD-regionen har höga indexvärden vilket tyder på en hög grad av transparens och att kontrollen över korrupktion är hög. Sydasien, Latinamerika/Karibien och Östeuropa/Centralasien har låga värden vad gäller transparens. Afrika söder om Sahara är den region som enligt indexet för korrupktion har det mest ofördelaktiga värdet. Slutsatsen är att det återigen är de fattiga regionerna som är i störst behov av handelsförenklingar, det vill säga att öka transparens och minska korrupktion.

4.1.4 IT-användning

Måttet för IT-användning är en indikator på huruvida ekonomin har en välfungerande infrastruktur för telekommunikation och internet. IT-sektorn har fått en alltmer betydande roll för världshandeln eftersom den skapar en högre effektivitet och det gynnar den ekonomiska tillväxten. Tabellen nedan är ett mått på graden av internetanvändning samt kostnad och hastighet för internetuppkoppling. Användandet av IT ökar informationsflödet i samhället och gör att aktörer kan fatta beslut utefter den aktuella situationen.

Figur 4.4 IT-användning

Källa: Wilson et al (2004)

Diagrammet indikerar att OECD-länderna ligger långt fram i användandet av IT och vi kan även utläsa att Afrika Söder om Sahara och Sydasiens har de minst utvecklade nätverken. Än en gång verkar det som att de minst utvecklade länderna är i större behov av handelsförenklningar, här i form av en mer effektiv IT.

För att ytterligare belysa skillnaderna mellan regionernas indexvärden har vi nedan sammanställt en tabell. Vi har i tabellen rangordnat regionerna i intervallet ett till sju. Den region som har det mest gynnsamma värdet har rankats som nummer ett och regionen med det sämsta värdet rankas som nummer sju. Därefter har medelvärdet beräknats för varje region.

Figur 4.5 Rangordning av regioners effektivitet utifrån indikatorerna

Indikator	Effektivitet i hamnar och på flygplatser	Effektivitet i gräns-Väsendet	Transparens i regelverk	IT användning	Medelvärde
Region					
Sydasiens	7	7	6	6	6,5
OECD	1	1	1	1	1
Mellanöstern	2	2	3	2	2,3
Latinamerika /Karibien	6	5	7	5	5,8
Europa /Centralasien	5	3	5	4	4,3
Östasien	3	4	4	3	3,5
Afrika Söder om Sahara	4	6	2	7	4,8

Av diagrammet kan vi utläsa att Sydasien, Latinamerika och Afrika Söder om Sahara har ett sämre genomsnitt för indikatorerna vad gäller effektivitet jämfört med OECD länderna. Skillnaderna är stora mellan regionerna. OECD rankas som den region som har lägst handelsbarriärer för samtliga index medan Sydasien har höga handelsbarriärer för alla indikatorer. Vi har inte undersökt vilka indikatorer som väger tyngst för respektive region och kan således inte utläsa ur tabellen vilka regioner som påverkas mest negativt av handelsbarriärerna. Tabellen är endast till för att få en ungefärlig uppfattning om var problemen med handelsbarriärer är som störst. Det bör vidare noteras att detta är en mycket övergripande slutsats, inom regionerna skiljer sig länder mycket åt i fråga om nationalinkomster och utvecklingsnivå.

4.2 Konsekvenser

Barriärerna som beskrevs ovan kan leda till negativa konsekvenser såsom långa väntetider och utebliven handel. Världsbankens ”Doing Business Indikators” innehåller data för tiden det tar att exportera och importera varor till olika länder. Vi refererar till dessa som ”väntetider” och de består av den sammanlagda tiden som det tar att förbereda dokument, att transportera varor inrikes, att hantera varor i tullen och att genomgå procedurer i hamnar. Med hjälp av indikatorerna jämför vi väntetider för olika regioner och länder.

4.2.1 Väntetider regioner

Väntetider för olika länder illustreras i tabellen nedan. Det som framgår av tabellen är att det finns betydande skillnader i antal dagars väntetid för import och export av varor i de olika regionerna. Problemen synes vara störst för Afrika söder om Sahara, där väntetiderna är betydligt längre i jämförelse med de andra regionerna. Som framgår av tabellen uppgår väntetiden i Afrika söder om Sahara till 40 dagar för importvaror och 52 dagar för exportvaror medan det i OECD tar 11 dagar för att importera varor och 12 dagar att exportera. Afrika Söder om Saharas exportsektor påverkas negativt av de långa väntetiderna och de höga kostnader som det för med sig.

Figur 4.6 Väntetider för export och import i olika regioner

Region	Tid för export (dagar)	Tid för import (dagar)
Östasien och Stilla havet	24	26
Europa och Centralasien	29	37
Latinamerika/Karibien	22	28
Mellanöstern/Nordafrika	27	35
OECD	11	12
Sydasien	34	42
Afrika söder om Sahara	40	52

Källa: Världsbanken

Då vi jämför resultaten från diagrammet med resultaten i figur 4.5 finner vi att Afrika Söder om Sahara och Sydasiens återfinns bland de regioner som har de sämsta värden i form av flaskhalsar och långa väntetider. Trots att vi mäter barriärer på två skilda sätt indikerar de liknande resultat. Vår uppfattning är att det behövs mer djupgående analyser för enskilda länder för att få kännedom om vilka hinder som begränsar handeln mest och således vilka handelsprocedurer länder bör fokusera på att reducera. Vi kommer i nästa avsnitt att studera ett par länder med långa väntetider.

4.2.2 Väntetider länder

Vi har identifierat de fem länder som det tar längst tid att importera och exportera varor från.³⁵ De länder som har längst väntetider ligger i Afrika, Mellanöstern och Centralasien. Detta är inte vad vi hade förväntas oss eftersom regionanalysen ovan även inkluderade Sydasiens som tillsammans med Afrika hade högst handelshinder. Det kan dock bero på att endast ett fåtal länder har valts ut.

Figur 4.7 Väntetider för export och import i olika länder

Land	Tid för export (dagar)	Tid för import (dagar)
Angola	74	85
Burundi	80	124
Tchad	87	111
Irak	105	135
Kazachstan	93	87
Kirgizistan	-	127
Uzbekistan	44	139

Källa: Världsbanken

³⁵ Fullständig data finns i Appendix

Utifrån tabellen kan slutsatsen dras att väntetiderna är långa i vissa länder. Mer än fyra månaders väntetid för import till Uzbekistan är ett tydligt exempel på detta. Det verkar som att väntetider för import av varor generellt är något längre än för export.

Vi jämför även denna tabell med figur 4.6 och vi kan se att ländernas värden skiljer sig mycket åt jämfört med respektive regions medelvärde. Uzbekistan har mer än tre gånger så lång väntetid för import jämfört med medelvärdet för Centralasien som är 37 dagar. Det är därför viktigt med landsspecifika analyser. Vidare jämför vi Uzbekistan och medelvärdet för OECD-länderna för att belysa de stora skillnaderna mellan ett av utvecklingsländerna som har de högsta handelsbarriärerna kontra industriländerna som generellt är mer inriktade på att förenkla handelsprocedurer. Vi finner att Uzbekistan har mer än tio gånger så lång väntetid för sin import jämfört med genomsnittet för OECD-länderna.

5. Steget mot handelsprocedurförenklingar

Förenklingar av handelsprocedurer har positiv effekt i både teori och praktik. Med hjälp av fyra indikatorer från Världsbanken har vi bildat en uppfattning om ineffektiviteter som hindrar internationell handel. Vidare har vi konstaterat att väntetider för export och import mellan olika regioner och länder skiljer sig mycket åt. I följande kapitel belyser vi särskilda omständigheter som kan medföra att handelsförenklingar har större ekonomisk effekt på vissa länder. En diskussion kring hur förenklingar av handelsprocedurer kan realiseras avslutar kapitlet.

5.1 Omständigheter som gör handelsförenklingar särskilt viktiga

Olika landsspecifika omständigheter har betydelse för den ekonomiska effekten av handelsförenklingar. I detta avsnitt framhålls ett par faktorer. Till att börja med kan det geografiska läget påverka handelsbarriärernas inverkan på länder. För länder som saknar kuststräcka ökar kostnaden att handla betydligt när gränsväsendet inte är tillräckligt effektivt. Varorna måste passera genom grannländer och det mångdubblar handelskostnaden eftersom det medför att man tvingas uppfylla olika krav vid varje gränskontroll. Denna typ av länder skulle kunna åstadkomma betydande effektivitetsvinster genom att modernisera sina handelsprocedurer.³⁶

En annan intressant aspekt är att flera studier, däribland Kommerskollegium, drar slutsatsen att små företag missgynnas i särskild utsträckning av extra kostnader i samband med gränspassage. Kostnaden är proportionellt sett högre för små företag jämfört med stora företag. Handelshinder kan till och med leda till att mindre företag utestängs från världsmarknaden. De stora företagen påverkas inte lika mycket som de små eftersom de har möjlighet att vända sig till andra marknader.³⁷ De har ofta även interna avdelningar som är specialiserade på frågor rörande import och export. Utvecklingsländerna har många små företag och detta förstärker vårt tidigare konstaterande att utvecklingsländerna har mest att tjäna på handelsförenklingar.

³⁶ UN (2002)

³⁷ Kommerskollegium (2003)

Vidare kan länder som huvudsakligen exporterar standardiserade produkter, framförallt utvecklingsländer, finna det svårt att bryta sina traditionella handelsmönster och avancera produktionen om höga handelsbarriärer finns. Möjligheten för företag att exportera exempelvis tidskänsliga varor kan helt utebli på grund av långa väntetider för varorna. De lokala företagen begränsas följaktligen till den nationella marknaden och till att exportera mer standardiserade produkter för vilka kunder ställer mindre krav.³⁸ Förenklingar av handelprocedurer skulle därför kunna medföra att länder ges möjlighet att avancera sin varuproduktion.

Stora ekonomiska vinster kan uppnås genom handelsprocedurförenklingar och olika faktorer påverkar storleken av dessa. I många fall är det utvecklingsländer som är i stort behov av förenklingar av handelprocedurer. De har ofta inte tillräckligt med ekonomiska resurser för att kunna implementera förenklingar och starka intressegrupper har stort inflytande. Det leder oss in på frågan om hur förenklingar ska genomföras på bästa sätt. Kan handelsförenklingar uppnås genom att länder reformerar på egen hand, eller är det mer fördelaktigt att gemensamma standards och föreskrifter förhandlas fram mellan länder?

5.2 Nuvarande arbete i internationella organisationer

Det är enklare att åstadkomma handelsförenklingar om handelsparterna använder sig av samma typer av regler och standards. Det finns redan ett antal organisationer som arbetar för förenklingar av handelprocedurer och som tar fram rekommendationer och standards för att samordna handelprocedurer mellan länder. Bland dessa organisationer återfinns Världsbanken, FN, EU, APEC, ICC, WCO och WTO. Hitintills har WTO varit den ledande organisationen för frågor angående handelsförenklingar eftersom de redan har publicerat ett antal artiklar i ämnet. Regler för förenklingar av handelprocedurer förhandlas i den aktuella Doharundan. Det råder dock skilda uppfattningar om organisationens roll. Handelsprocedurförenklingar förhandlas även på regional och bilateral nivå genom EU. Regler finns inkluderade i EUs EPA-avtal som för närvarande förhandlas med ACP-länderna och även andra projekt för förenkling av

³⁸ Engman (2005)

handelsprocedurer finns mellan EU och USA, Sydafrika, China, Asean respektive Mercosur.³⁹

5.3 Varför samarbeta

Det är ekonomiskt gynnsamt för det egna landet att själv förenkla sina handelsprocedurer och det framhålls i studien från APEC som granskades i kapitel 3. Att genomdriva förenklingar på nationell nivå kan dock vara svårt. En del utvecklingsländer har lanserat program för att förenkla handelsprocedurer men starka intressegrupper hindrar ofta sådana initiativ. Det förekommer motstånd från tulltjänstemän som riskerar att gå miste om mutor i samband med handelsförenklingar. Förenklingar tenderar att medföra en reducering av mutor, vilket ofta utgör större delen av tulltjänstemännens inkomst i utvecklingsländer. Det kan få betydande konsekvenser för förenklingen av handelsprocedurer eftersom implementering av reformer ofta utförs av tulltjänstemän. Det kan därför vara fördelaktigt att förhandla om regler i en internationell organisation eller inom en regional sammanslutning. Reglerna kan då bli bindande och det ökar incitament till att genomföra förenklingar.⁴⁰

En annan grupp i samhället som på kort sikt kan tjäna på att en hög kostnad för handel över gränser upprätthålls är de industrier som konkurrerar med importvaror. Företrädare för dessa industrier är ofta mycket koncentrerade och välorganiserade och de arbetar för att bevara sina egna intressen. Konsumenterna som däremot skulle gynnas av prissänkningar om en liberalisering genomförs tenderar tvärtom att vara mer utspridda och att ha svårare att organisera sig. Vinster för enskilda individer är så pass små att lobbying för en liberalisering uteblir. Multilaterala eller regionala förhandlingar kan lösa detta problem. Importkonkurrerande grupper konfronteras med landets exportörer som är en annan stark intressegrupp. Exportörerna kan vara intresserade av att stödja en nationell reform om de får tillträde till utländska marknader genom förhandlingarna. De fungerar således som en motvikt till de starka importkonkurrerande grupperna. Det kan medföra att handelsförenklingar som inte kan genomföras nationellt kan åstadkommas genom internationella förhandlingar.⁴¹

³⁹ http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/facilitation/index_en.htm

⁴⁰ Evenett och Hoekman (2006)

⁴¹ Evenett och Hoekman (2006)

Vidare kan nationella reformer inte helt eliminera handelsbarriärerna. En del av handelshindren beror på att länder använder sig av olika regleringar och standards. För att reducera dessa krävs det positiv integration, vilket innebär ett skapande av nya instrument för att uppnå harmonisering.

Sammanfattningsvis riskerar målsättningen med handelsförenklingar, att förenkla, att inte uppnås om olika regler för handelsprocedurförenklingar utformas genom olika internationella organisationer. Om regler även skapas inom regionala sammanslutningar kommer det resultera i ännu fler standards. Regler som drivs fram genom regionalt samarbete är förvisso ett steg mot frihandel och det är betydligt enklare att förhandla mellan länder som är mer lika, inom en regional sammanslutning. Att sluta avtal på global nivå där länders förutsättningar varierar är en svår process och det är de många sammanbrotten av WTO-förhandlingarna ett tydligt exempel på. Dock är att en multilateral organisation är att föredra ur ett globalt välfärdsperspektiv under förutsättningen att medlemsländerna kan enas.

6. Slutsats

I denna uppsats har effekter som uppstår vid förenkling handelprocedurer analyserats. Genom att applicera ekonomisk teori har vi utrett vilken effekt handelsprocedurer har och vilka välfärdsvinster som kan uppstå när onödiga procedurer reduceras. Alla länder tjänar på förenklingar av handelsprocedurer och det inkluderar konsumenter, företag och stat i de enskilda länderna. Konsumenter gynnas av att priser sänks då onödiga handelsprocedurer reduceras.

För att bilda oss en uppfattning om storleken av de möjliga välfärdsvinsterna relaterade till handelsförenklingar analyserade vi ett antal empiriska studier. Trots att dessa är svåra att jämföra på grund av att de skiljer sig åt i fråga om omfattning, metod och definition är de entydiga i att förenklingar av handelsprocedurer resulterar i öknings av nationalinkomster. Enligt de empiriska estimeringarna behöver utvecklingsländer förenkla sin handel jämförelsevis mer eftersom deras ekonomier påverkas mycket negativt av de existerande handelsbarriärerna. Flertalet av studierna visar även att handelsförenklingar är ett effektivare sätt att liberalisera handeln än tullsänkningar.

Det är tydligt att effektivitet i hamnar och på flygplatser, effektivitet i gränsväsendet, transparenta och tydliga regler och graden av IT-användning kan påverka länders kostnad för att handla. Afrika Söder om Sahara, Sydasiens och Latinamerika har ineffektiviteter i dessa sektorer vilket kan resultera i utebliven handel eller långa väntetider. Afrika Söder om Sahara och Sydasiens har långa väntetider för såväl import som export av varor. Uzbekistan har mycket långa väntetider för import av varor. Det finns därtill omständigheter som kan leda till att länder påverkas mycket negativt av handelsbarriärer. Om länder saknar kuststräcka, har många småföretag eller endast producerar standardiserade varor har de mycket att vinna på att förenklingar av handelsprocedurer genomförs.

Slutligen, med hjälp av den här analysen har vi konstaterat att det finns stora vinster av handelsprocedurförenklingar. Det skulle vara intressant att göra mer djupgående analyser för specifika länder för att kunna dra mer precisa slutsatser av handelsprocedurförenklingars påverkan.

Referenser

APEC (2002), "Benefits of Trade and Investment Liberalization and Facilitation", APEC Economic Committee, Singapore

Cecchini P I (1989), *Europas inre marknad 1992*, SNS Förlag, Stockholm:

Djankov S, Freund C and Pham C (2006), "Trading on time"

Emerson (1988), *The Economics of 1992, The E.C. Commission's Assessment of the Economic Effects of Competing the Internal Market*, Oxford University Press, New York

Engman, M (2005), "The economic impact of trade facilitation", *OECD Trade Policy Working Papers*, No. 21

Evenett S and Hoekman B (2006), *Economic Development and Multilateral trade cooperation*, Palgrave Macmillan, New York

Francois J, van Meijl H, van Tongeren (2003), "Trade Liberalisation and Developing Countries under the Doha Round", *Tinbergen Institute Discussion Paper*

Hoekman B M and Kostecki M M (2001), *The Political Economy of the World Trading System –The WTO and Beyond*, 2nd Edition, Oxford University Press, New York

Kommerskollegium (2007), "Handelspolitisk lägesrapport 2006"

Kommerskollegium (2003), "Trade Facilitation from a Developing Country Perspective"

Kommerskollegium (2006), "Economic Implications of the Doha Round"

Kommerskollegium (2002), "Trade facilitation –impact and potential gains"

Markusen J R, Melvin J R, Kaempfer W H och Maskus K E. (1995), *International Trade and Evidence*, McGraw Hill

Nicholson (2005), *Microeconomic Theory –Basic Principles and Extensions*, 9th Edition, Thomson, United States

Staples B R (1998), "Trade Facilitation"

UN (2002), "Trade Facilitation in a Global Trade Environment", Committee for Trade, Industry and Enterprise Development

UN (2003), "Income Distribution impact of Trade Facilitation in Developing Countries", Committee for Trade, Industry and Enterprise Development

Wilson J S, Mann L C och Otsuki T (2003), "Trade Facilitation and Economic Development: Measuring the Impact

Wilson J S., Mann C L. and Otsuki T (2004), "Assessing the Potential Benefit of Trade Facilitation: A Global Perspective", *World Bank Policy Research Working paper* No. 3224

Internet

Kommerskollegium 30 juni: http://www.kommers.se/templates/Standard2_994.aspx

WTO 1 Februari: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/eol/e/wto02/

Appendix

Worldbank Doing Business Indicators

Trading Across Borders						
Region or Economy	Documents for export (number)	Time for export (days)	Cost to export (US\$ per container)	Documents for import (number)	Time for import (days)	Cost to import (US\$ per container)
East Asia & Pacific	6.9	23.9	884.8	9.3	25.9	1,037.1
Europe & Central Asia	7.4	29.2	1,450.2	10.0	37.1	1,589.3
Latin America & Caribbean	7.3	22.2	1,067.5	9.5	27.9	1,225.5
Middle East & North Africa	7.1	27.1	923.9	10.3	35.4	1,182.8
OECD	4.8	10.5	811.0	5.9	12.2	882.6
South Asia	8.1	34.4	1,236.0	12.5	41.5	1,494.9
Sub-Saharan Africa	8.2	40.0	1,561.1	12.2	51.5	1,946.9
Afghanistan	7	66	2,5	11	88	2,1
Albania	7	34	818	12	34	820
Algeria	9	15	1,606	9	22	1,886
Angola	6	74	1,8	10	85	2,225
Antigua and Barbuda	5	13	1,056	6	15	1,467
Argentina	6	16	1,47	7	21	1,75
Armenia	7	34	1,6	6	37	1,75
Australia	6	9	795	5	12	945
Austria	4	8	803	5	9	843
Azerbaijan	7	69	2,275	18	79	2,575
Bangladesh	7	35	902	16	57	1,287
Belarus	7	33	1,472	7	36	1,472
Belgium	5	7	1,35	6	9	1,3
Belize	7	13	1,8	14	15	2,13
Benin	8	35	980	11	48	1,452
Bhutan	10	39	1,23	14	42	1,95
Bolivia	12	26	1,11	12	36	1,23
Bosnia and Herzegovina	5	22	1,15	7	25	1,15
Botswana	6	37	524	9	42	1,159
Brazil	7	18	895	6	24	1,145
Bulgaria	7	26	1,233	10	25	1,201
Burkina Faso	9	69	1,215	13	66	1,7
Burundi	12	80	3,625	14	124	3,705
Cambodia	8	36	736	12	45	816
Cameroon	10	38	524	14	51	1,36
Canada	3	7	700	4	10	850
Cape Verde	4	18	533	9	16	533

Central African Republic	9	63	1,502	19	60	1,572
Chad	7	87	1,86	14	111	2,4
Chile	7	20	510	9	24	510
China	6	18	335	12	22	375
Colombia	6	34	1,745	11	35	1,773
Comoros	9	28	1,481	8	22	1,481
Congo, Dem. Rep.	8	64	3,12	12	92	3,308
Congo, Rep.	12	50	1,732	15	62	2,201
Costa Rica	7	36	660	13	42	660
Côte d'Ivoire	9	21	781	19	48	1,395
Croatia	7	26	1,25	9	18	1,25
Czech Republic	5	20	713	8	22	833
Denmark	3	5	540	3	5	540
Djibouti	15	25	2,035	14	26	2,035
Dominica	7	11	1,477	13	17	1,512
Dominican Republic	7	17	770	11	17	990
Ecuador	12	20	1,09	11	41	1,09
Egypt	8	20	1,014	8	25	1,049
El Salvador	7	22	515	12	30	515
Equatorial Guinea	6	26	1,203	6	50	1,203
Eritrea	11	69	935	18	69	1,185
Estonia	5	3	640	6	5	640
Ethiopia	8	45	1,7	11	52	2,455
Fiji	7	22	418	12	22	1,17
Finland	4	7	420	3	7	420
France	4	15	886	5	15	886
Gabon	4	19	4	10	26	4,031
Gambia	4	19	422	8	23	494
Georgia	8	13	1,37	11	15	1,37
Germany	4	6	731	4	6	750
Ghana	5	21	822	9	42	842
Greece	7	29	1,328	11	34	1,443
Grenada	6	19	858	6	20	984
Guatemala	9	20	1,785	7	33	1,985
Guinea	7	43	510	12	56	2,785
Guinea-Bissau	8	27	1,656	9	26	1,749
Guyana	8	42	3,606	11	54	3,656
Haiti	8	58	1,298	9	60	1,304
Honduras	6	28	500	15	39	670
Hong Kong, China	2	5	425	2	5	425
Hungary	6	23	922	10	24	1,137
Iceland	7	15	469	6	15	443
India	10	27	864	15	41	1,244
Indonesia	7	25	546	10	30	675
Iran	5	26	700	11	38	1,22

Iraq	10	105	1,01	19	135	2,06
Ireland	5	7	1,146	4	14	1,139
Israel	5	15	340	5	16	700
Italy	8	15	1,253	16	21	1,291
Jamaica	6	19	1,75	7	20	1,35
Japan	5	11	789	7	11	847
Jordan	7	24	720	12	22	955
Kazakhstan	14	93	2,78	18	87	2,88
Kenya	11	25	1,98	9	45	2,325
Kiribati	3	11	1,3	2	8	1,3
Korea	5	12	780	8	12	1,04
Kuwait	5	18	675	11	27	1,17
Kyrgyz Republic	18	127	3,032
Lao PDR	12	66	1,42	16	78	1,69
Latvia	6	11	965	5	12	965
Lebanon	6	22	969	12	34	752
Lesotho	6	46	1,27	9	51	1,27
Lithuania	5	6	704	12	17	782
Macedonia, FYR	10	32	1,07	10	35	1,07
Madagascar	8	48	982	11	48	1,282
Malawi	8	44	1,565	16	60	1,59
Malaysia	6	20	481	12	22	428
Maldives	8	15	1	9	21	1,784
Mali	10	66	1,752	16	61	2,68
Marshall Islands	9	15	2,115
Mauritania	9	25	3,733	7	40	3,733
Mauritius	5	16	683	7	16	683
Mexico	6	17	1,049	8	26	2,152
Micronesia	7	21	895
Moldova	7	33	1,185	7	35	1,285
Mongolia	11	66	3,007	10	74	3,03
Montenegro	6	19	1,515	8	17	1,715
Morocco	6	18	700	11	30	1,5
Mozambique	6	39	1,516	16	38	1,616
Namibia	9	32	1,672	14	25	1,549
Nepal	7	44	1,599	10	37	1,8
Netherlands	5	7	875	4	8	950
New Zealand	5	8	355	9	13	555
Nicaragua	5	36	1,02	5	38	1,02
Niger	19	89	3,266
Nigeria	11	25	798	13	45	1,46
Norway	4	7	518	4	7	468
Oman	9	23	987	13	27	987
Pakistan	8	24	996	12	19	1,005
Palau	7	20	860	9	27	860

Panama	9	16	920	9	13	920
Papua New Guinea	5	30	584	10	32	642
Paraguay	9	34	685	13	31	1,077
Peru	7	24	800	13	31	820
Philippines	6	18	1,336	7	20	1,336
Poland	6	19	2,26	7	26	2,26
Portugal	4	14	495	9	17	994
Puerto Rico	9	15	535	10	19	535
Romania	4	14	1,3	4	14	1,2
Russia	8	39	2,237	8	38	2,237
Rwanda	14	60	3,84	20	95	4,08
Samoa	7	15	1,12	8	19	1,265
São Tomé and Príncipe	8	27	490	10	29	577
Saudi Arabia	5	13	654	9	34	604
Senegal	6	22	978	10	26	1,674
Serbia	6	11	1,24	8	12	1,44
Seychelles	6	17	1,842	7	19	1,842
Sierra Leone	7	29	2,075	7	33	2,218
Singapore	5	6	382	6	3	333
Slovakia	9	20	1,015	8	21	1,05
Slovenia	9	20	1,07	11	24	1,107
Solomon Islands	8	15	805	5	12	788
South Africa	5	31	850	9	34	850
Spain	4	9	1,05	5	10	1,05
Sri Lanka	8	25	797	13	27	789
St. Kitts and Nevis	8	11	706	8	13	756
St. Lucia	5	9	1,053	8	19	1,163
St. Vincent and the Grenadines	7	15	756	6	13	1,354
Sudan	12	56	1,87	13	83	1,97
Suriname	7	16	905	7	15	815
Swaziland	9	9	1,857	14	35	1,95
Sweden	4	6	831	3	6	831
Switzerland	4	17	1,238	5	18	1,333
Syria	9	40	1,3	11	49	1,962
Taiwan, China	8	14	747	8	14	747
Tajikistan	14	72	4,3	10	44	3,55
Tanzania	3	24	822	10	39	917
Thailand	9	24	848	12	22	1,042
Timor-Leste	6	32	700	11	37	700
Togo	7	32	463	9	41	695
Tonga	6	12	265	9	17	360
Trinidad and Tobago	5	9	693	7	13	1,093
Tunisia	5	18	770	8	29	600
Turkey	9	20	513	13	25	735

Uganda	12	42	1,05	19	67	2,945
Ukraine	6	33	1,009	10	46	1,025
United Arab Emirates	4	18	392	6	16	398
United Kingdom	5	12	676	4	12	756
United States	6	9	625	5	9	625
Uruguay	9	22	552	9	25	666
Uzbekistan	10	44	2,55	18	139	3,97
Vanuatu	9	12	1,565	16	14	1,975
Venezuela	8	32	525	13	67	900
Vietnam	6	35	701	9	36	887
West Bank and Gaza	7	27	705	7	41	755
Yemen	6	33	1,129	9	31	1,475
Zambia	16	60	2,5	19	62	2,64
Zimbabwe	9	52	3,175	15	66	4,565